

Комисия по заетост и социални въпроси
Председателят

5.9.2024

Г-н Йохан Ван Овертвелд
Председател
Комисия по бюджети
БРЮКСЕЛ

Относно: Становище относно общия бюджет на Европейския съюз за финансовата
2025 година – всички раздели (2024/0176(BUD))

Уважаеми г-н Председател,

В рамките на горепосочената процедура на комисията по заетост и социални въпроси беше възложено да представи становище на Вашата комисия. На своето заседание от 23 юли 2024 г. тя реши да представи това становище под формата на писмо. Комисията по заетост и социални въпроси разгледа този въпрос на своето заседание от 4 септември 2024 г. и прие на това заседание становище под формата на писмо, с докладчик по становище от комисията по заетост и социални въпроси Романа ТОМЦ¹. Комисията по заетост и социални въпроси реши да прикани водещата комисия по бюджети да включи в предложението за резолюция, което ще приеме, предложенията, посочени по-долу.

С уважение,

Ли Андерсон

¹ На окончателното гласуване присъстваха: Ягна Марчулайтис-Валчак (2-ри заместник председател), Катрин Лангензипен (3-ти заместник председател), Романа Томц (докладчик по становище), Елена Донацан, Киара Джема, Марлена Малонг, Джорджияна Теодореску (от името на ECR), Петър Волгин (от името на ESN), Ян-Петер Варнке, Мария Захария (от името на NI), Никола Бартушек, Мари Доши, Мелани Дидие (от името на PFE), Абадия Ховер Маравиляс, Паскал Аримон, Анджей Була, Дейвид Каза, Нилс Гойкинг, Кристоф Ханзен, Изабел Льо Каленек, Мириам Лексман, Денис Радке, Лисбет Сомен (от името на PPE), Грегори Алион, Ирена Йовева, Яна Том, Мари-Пиер Ведрен, Брижиг Ван Ден Берг (от името на Renew), Марк Ангел, Габриеле Бишоф, Естел Кьолеманс, Изилда Гомеш, Марит Май, Идоя Мендия Куева, Роксана Минзату, Евелин Регнер, Чечилия Страда, Рафаеле Топо, Мариане Винд (от името на S&D), Константинос Арванитис, Лейла Шайби, Пер Клаусен, Катарина Мартинш (от името на The Left), Изабела Товалиери и Александър Варо (от името на PFE съгласно член 209, параграф 7) и Лукас Фурлас (от името на EPP съгласно член 209, параграф 7).

СТАНОВИЩЕ

1. Комисията по заетост и социални въпроси подчертава съществуващите предизвикателства, пред които са изправени хората в Европа, и по-конкретно увеличаващите се разходи за живот, инфлацията, по-специално високите цени на енергията, храните и жилищата, което води до нарастваща уязвимост, увеличаване на социалните и икономическите неравенства и ескалация и задълбочаване на бедността, както и кризата в областта на климата и биологичното разнообразие, и в частност прякото въздействие на екстремните метеорологични явления, които засягат отрицателно социално-икономическия пейзаж на ЕС и условията на труд и живот, а също и здравето и благосъстоянието на хората, живеещи в Европа, като по този начин застрашават устойчивия растеж и заетостта; комисията подчертава, че този контекст, заедно с екологичния и цифровия преход и демографските промени, ще изисква стабилен и съизмерим бюджет през 2025 г., и поради това изразява загриженост относно силно ограничените маржове и оставащите възможности за гъвкавост в проектобюджета и призовава за мобилизиране на подходящи ресурси за политиките на ЕС в областта на заетостта и социалните политики, като се гарантира, че се дава приоритет на изпълнението на Плана за действие на Европейския стълб на социалните права и на постигането на целите на Декларацията от Порто;
2. комисията по заетост и социални въпроси счита, че за да се преодолеят тези предизвикателства, е от съществено значение да се увеличат заплатите, да се насърчава справедливото и достойно заплащане и да се води борба с бедността на работещите;
3. комисията по заетост и социални въпроси припомня Европейския стълб на социалните права, Плана за действие на Европейския стълб на социалните права от 4 март 2021 г., включително водещите цели за 2030 г. за работни места, умения и намаляване на бедността, Декларацията от Порто от 8 май 2021 г. по социалните въпроси, приета от членовете на Европейския съвет, Тристранната декларация за жизнен европейски социален диалог и Декларацията от Ла Юлп относно бъдещето на Европейския стълб на социалните права;
4. комисията по заетост и социални въпроси припомня освен това, че целта на Плана за действие на Европейския стълб на социалните права е ЕС да постигне конкретни цели до 2030 г., включително заетост на най-малко 78% от лицата на възраст между 20 и 64 години, гарантиране на ежегодно участие на най-малко 60% от всички възрастни в обучение и намаляване на броя на хората, изложени на риск от бедност или социално изключване, с най-малко 15 милиона, включително 5 милиона деца; въпреки това дори постигането на тези цели става все по-трудно в контекста на прогнозираното увеличаване на бедността и безработицата, освен ако не бъдат положени конкретни усилия и осигурена специална подкрепа за облекчаване на настоящия натиск върху системите за социална закрила и за смекчаване на социалното въздействие на кризата, както и за предоставяне на подкрепа на бежанците и осигуряване на достойни условия на живот за всички, с достъп до качествени основни услуги като здравеопазване, образование и жилищно настаняване;

5. комисията по заетост и социални въпроси посочва, че Европейският социален фонд плюс (ЕСФ+) е сред основните движещи сили за укрепване на социалното измерение на Съюза, и поради това изразява особена загриженост във връзка с намаляването на частта от ЕСФ+ под пряко управление в резултат на преразглеждането на многогодишната финансова рамка (МФР), като по този начин се намаляват наличните средства и възможностите за по-нататъшни действия при един финансиран в достатъчна степен ЕСФ+, като се има предвид рязкото увеличение на разходите за живот и неговото въздействие върху работниците и служителите и техните семейства; комисията подчертава също съществената роля на Европейския фонд за приспособяване към глобализацията за съкратени работници (ЕФПГ) и призовава държавите членки да използват по-добре намаленото налично финансиране, както и главите за Механизма за възстановяване и устойчивост и плана RepowerEU, Фонда за справедлив преход (ФСП), глава 5 от законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии, Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) и програмата InvestEU;
6. комисията по заетост и социални въпроси подчертава значението на направлението „Заетост и социални иновации“ (ЗиСИ) на ЕСФ+ за инвестициите в социални иновации и за стимулиране на трудовата мобилност и изразява съжаление относно значителното съкращение на този бюджетен ред от страна на Съвета; комисията настоява бюджетите кредити по този бюджетен ред да бъдат възстановени до размера, предложен от Комисията в нейния проектобюджет;
7. комисията по заетост и социални въпроси изразява загриженост относно равнищата на безработица в ЕС, като същевременно отбелязва недостиг на работна ръка в няколко сектора, и настоятелно призовава държавите членки и Комисията да дадат приоритет на борбата с безработицата сред младите хора и хората с увреждания, както и да предоставят обучение за борба с недостига на умения на пазара на труда, като използват съществуващите инициативи на ЕС; комисията признава централната роля на професионалното образование и обучение (ПОО) и платените стажове за преминаването на младите хора към заетост и подчертава, че е важно да се инвестира в тяхното качество, включително достойни условия на труд и привлекателност, чрез ЕСФ+ и чрез една подсилена гаранция за младежта;
8. комисията по заетост и социални въпроси подчертава значението на политиките и мерките за подкрепа на прехода на пазара на труда, както и необходимостта от повишаване на конкурентоспособността на икономиките в ЕС в контекста на екологичния и цифровия преход; тя подчертава ролята на Фонда за справедлив преход за подпомагане на работниците и служителите и на Механизма за възстановяване и устойчивост и на политиката на сближаване и тяхното значение за справяне със социалните аспекти на прехода, и по-специално създаването на национална социална инфраструктура и осигуряване на подкрепа за търсещите работа, включително повишаване на квалификацията и преквалификация, като същевременно се осигури защита за пренебрегнатите, и призовава за ускоряване на тяхното прилагане;
9. комисията по заетост и социални въпроси счита психичното здраве на работното място за друг много важен въпрос на социалната политика; пандемията ускори

навлизането на нова действителност и нови форми на труд вследствие на цифровизацията, включително изкуствения интелект (ИИ), несигурността на работното място и несигурността въобще, алгоритмичното управление и културата „винаги на разположение“, които създават както възможности, така и предизвикателства за пазара на труда и за равновесието между професионалния и личния живот; във връзка с това комисията по заетост и социални въпроси приветства инициативата на Комисията за прилагане на всеобхватен подход към психичното здраве, както и заключенията на Съвета относно психичното здраве и несигурната заетост и ангажимента за регулиране на правото на откъсване от работната среда;

10. комисията по заетост и социални въпроси счита, че е от решаващо значение да се противодейства на изключването на работната сила вследствие на по-дълги периоди на отпуск по болест, причинени от тежки незаразни болести като рак, сърдечносъдови заболявания, диабет, хронични респираторни заболявания, психични разстройства и неврологични заболявания, както и ревматични заболявания и заболявания на опорно-двигателния апарат; поради това тя призовава за инициативи, насочени към адаптиране на работното място, гъвкави условия на труд и стратегии за подпомагане на завръщането на работниците и служителите след по-дълго отсъствие;
11. комисията по заетост и социални въпроси подчертава, че правото на труд и заетост е основно право, залегнало в член 27 от Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания; тя обаче отбелязва, че на равнище ЕС само 50,6% от хората с увреждания са заети спрямо 74,8% от хората без увреждания; поради това комисията призовава за създаването на гаранция за заетостта и уменията на хората с увреждания, за да се увеличи участието на хората с увреждания на отворения пазар на труда;
12. комисията по заетост и социални въпроси счита, че инвестициите в учене през целия живот, професионално образование и обучение, преквалификация и повишаване на квалификацията са от съществено значение, за да се осигури подкрепа на работниците и служителите в екологичния и цифровия преход и за да се повиши устойчивата конкурентоспособност и издръжливостта на Съюза, включително на външни сътресения; комисията счита също така, че платформата за стратегически технологии за Европа (STEP) и въвеждането на академиите за промишленост с нулеви нетни емисии в рамките на законодателния акт за промишленост с нулеви нетни емисии са важни компоненти на европейската стратегия за подкрепа на инвестициите в критични и нововъзникващи технологии, за преодоляване на недостига на работна ръка и за осигуряване на нужните умения;
13. комисията по заетост и социални въпроси подчертава основната роля, която академиите ще играят за разпространението на знания и умения в областта на технологиите за нулеви нетни емисии, които могат да повишат конкурентоспособността на Съюза и да укрепят неговата позиция в секторите с нулеви нетни емисии в световен мащаб;
14. комисията по заетост и социални въпроси припомня ангажимента на Съюза да

насърчава ролята на социалните партньори и да улеснява социалния диалог, в съответствие с член 152 от Договора за функционирането на Европейския съюз, и подчертава необходимостта да се осигури подходяща подкрепа за социалния диалог и за капацитета на социалните партньори, както и необходимостта да се обезпечи подходяща подкрепа за мерките за информиране и обучение на синдикалните организации, включително в присъединяващите се държави; поради това тя се противопоставя на намалението в бюджета за 2025 г. на бюджетните кредити по тези бюджетни редове спрямо предходните години;

15. комисията по заетост и социални въпроси се застъпва за семейни политики и социални политики, както и за увеличено финансиране, за да се помогне на децата да се радват на по-добър живот и да се осигури равновесие между професионалния и личния живот на всички работници и служители; комисията признава решаващата роля на семейните и детските обезщетения, по-специално за уязвимите домакинства, като част от справедливите и приобщаващи системи за социална закрила, които трябва да бъдат съобразени с различните видове семейства и да предоставят своевременен достъп до социална закрила и подходяща подкрепа за всички в съответствие с практиките на държавите членки; поради това, като се имат предвид нарастващите равнища на детска бедност, комисията отново призовава за спешно увеличаване на финансирането на Европейската гаранция за децата и необходимостта от създаване на специален бюджет; освен това комисията припомня позицията си, че всички държави членки следва да използват най-малко 5% от средствата на ЕСФ+ при споделено управление за целенасочени действия за борба с детската бедност и за подкрепа на прилагането на гаранцията за децата, както и да използват пълноценно други съществуващи възможности за финансиране от бюджета на ЕС, като REACT-EU и Механизма за възстановяване и устойчивост, за изкореняване на детската бедност; тя подчертава значението на Европейската гаранция за децата за защитата на основните права и ключовите услуги;
16. комисията по заетост и социални въпроси подчертава, че ЕС е изправен пред демографски предизвикателства, свързани със застаряването на населението поради ниската раждаемост и увеличената продължителност на живота; в допълнение тя приветства европейската стратегия за грижите и призовава да се предвиди подходящо финансиране за тази стратегия в бюджета за 2025 г.; комисията призовава за допълнителни инициативи в подкрепа на лицата, полагащи професионални и непрофесионални грижи, техните условия на труд, както и равновесието между професионалния и личния им живот; комисията призовава въпреки това за решителни политически действия за справяне с последиците за обществото от демографските промени;
17. комисията по заетост и социални въпроси подчертава, че жените са изправени пред повишен риск от непълна заетост и безработица, както и пред социални рискове; постигането на целта за заетост, заложена в Декларацията от Порто, изисква амбициозни национални цели за приобщаване на жените към работната сила; комисията призовава за интегрирането на съобразен с равенството между половете бюджет, за да се съгласуват по-добре политиките и дейностите, които насърчават равното участие, а също така и равното заплащане, равните пенсии и равното третиране на жените на пазара на труда;

18. комисията по заетост и социални въпроси приветства факта, че Комисията допълнително разви методика за проследяване на разходите, свързани с равенството между половете, в МФР за периода 2021 — 2027 г., която взема под внимание разработването на политики и разпределението на ресурсите, и по-специално представянето на по-детайлна последваща оценка на въздействието по признак пол и докладване относно обемите; комисията изразява съжаление, че първите резултати от това проследяване показват неадекватността на разходите на ЕС в това отношение, като само 19 милиона евро от бюджета на ЕС имат пряко положително въздействие върху жените, и призовава Комисията да направи цялостна оценка на въздействието по признак пол и да улесни наличието на всички съответни данни за проследяването;
19. комисията по заетост и социални въпроси призовава Комисията да осигури по-подробна методика за проследяване на разходите във връзка с целите за устойчиво развитие (ЦУР) в рамките на социалния бюджет на ЕС, въз основа на принципите на Европейския стълб на социалните права и да представи набор от социални показатели и показатели за благосъстоянието, за да се измерва цялостното въздействие на различните инструменти на ЕС;
20. комисията по заетост и социални въпроси подчертава, че Европейският инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) доказва, че успешно противодейства на безработицата вследствие на пандемията от COVID-19, и освен това призовава Комисията да използва инструмента SURE и придобития чрез него опит, за да подкрепи националните схеми за защита на заетостта и запазване на доходите на работниците и служителите, които схеми могат да бъдат задействани временно, когато част от ЕС е в икономически шок;
21. комисията по заетост и социални въпроси настоява, че е важно да се инвестира в социално приобщаване и в мерки, по-специално за хората в уязвимо положение, както и за най-нуждаещите групи и групите в неравностойно положение; тя повтаря призива си за всеобхватна стратегия за борба с бедността; тя подчертава, че тази стратегия следва да включва нови и допълнителни инициативи за справяне с бедността и за постигане на целта относно бедността до 2030 г.; тя също така припомня на ЕС ангажимента му за изкореняване на бездомничеството до 2030 г. и подчертава, че е важно да се подобри жизненият стандарт на всички хора, живеещи в ЕС, както и да се преодолеят социалните различия в условията на живот и труд чрез социални инвестиции, включително подходящи социални услуги и основни услуги, качествено здравеопазване и добре функциониращи системи за обществено здравеопазване с достатъчен здравен персонал; във връзка с това комисията настоява, че правилата, уреждащи използването на разходите и средствата на Съюза, трябва да осигуряват и подобряват спазването на най-висшите социални права и демократични принципи, да бъдат приведени в съответствие със социалните ангажименти и цели на ЕС, както и с основните права на работниците и служителите; тя припомня задължението за спазване на Хартата на основните права на ЕС съгласно Регламента за ЕСФ+ и Регламента за общоприложимите разпоредби и призовава за разпоредби, съобразно които публични средства могат да бъдат предоставяни само на работодателите, които зачитат правата на работниците и служителите и приложимите условия на труд;

22. комисията по заетост и социални въпроси изразява загриженост относно влошаващото се положение по отношение на достъпа до жилища на достъпни цени в целия ЕС; във връзка с това тя приветства ангажимента на председателя на Комисията да представи европейски план за жилищно настаняване на достъпни цени, който ще включва подкрепа за създаването на допълнителни жилища на достъпни цени и инвестиции в тази област; тя настоятелно призовава Комисията да разгледа въпросите, свързани с жилищното настаняване, като един от основните си приоритети; тя също така настоятелно призовава държавите членки да използват пълноценно наличните средства по линия на политиката на сближаване за инвестиции в жилища на достъпни цени;
23. комисията по заетост и социални въпроси припомня съществената работа, извършена от петте агенции на ЕС с дейност в областта на социалната политика и политиката по заетостта, а именно Европейския орган по труда (ЕОТ), Европейската фондация за подобряване на условията на живот и труд (Eurofound), Европейската агенция за безопасност и здраве при работа (EU-OSHA), Европейския център за развитие на професионалното обучение (Cedefop) и Европейската фондация за обучение (ETF); тя счита, че тези агенции и органи трябва да разполагат с подходящ брой служители и с достатъчно ресурси, като същевременно се отчита инфлацията, така че те да могат да изпълняват своя мандат, да постигат целите си и да изпълняват своите променящи се задачи; комисията по заетост и социални въпроси призовава Комисията да гарантира, че експертният опит на агенциите се използва там, където средствата на ЕС могат да се изразходват по-ефективно в сравнение с алтернативните решения; това включва достъп до програми като „Хоризонт Европа“ за агенциите, които имат ясен научноизследователски профил, като същевременно стриктно се избягва двойното финансиране на обичайните им дейности;
24. комисията по заетост и социални въпроси отново отправя призив за подкрепа на искането на ЕОТ за преобразуване на 15 длъжности за командировани национални експерти (КНЕ) в длъжности за срочно наети служители и за две допълнителни длъжности за договорно наети служители — без отражение върху бюджета — с цел да може да привлича и задържа човешките ресурси, необходими за изпълнението на неговите задачи, както и да се доближи делът на КНЕ от персонала на ЕОТ до стандартното положение в другите агенции на ЕС;
25. комисията по заетост и социални въпроси припомня, че пилотните проекти (ПП) и подготвителните действия (ПД) са от съществено значение за тестването на нови политически инициативи в областта на заетостта и социалното приобщаване; тя припомня обаче, че тяхната оценка е залегнала в Междуинституционалното споразумение, и отново призовава Комисията да оценява предложенията за ПП/ПД безпристрастно, въз основа на правна и финансова оценка, така че оценките да отразяват качествата на предложенията; тя за пореден път изразява разочарование от качеството на оценките на предложенията през последните години и настоятелно призовава Комисията да активизира диалога с Парламента относно начините, по които новаторските идеи биха могли да станат допустими, и да предостави подробни, по-ясни и по-прозрачни отзиви и обяснения на своите оценки; тя припомня също, че изпълнението на приет ПП/прието ПД трябва да съответства на приетото предложение.

ПРИЛОЖЕНИЕ: СУБЕКТИ ИЛИ ЛИЦА, ПРЕДОСТАВИЛИ ИНФОРМАЦИЯ НА ДОКЛАДЧИКА

В рамките на своята изключителна отговорност докладчикът по становище декларира, че не е получена никаква информация от субекти или лица, които следва да бъдат посочени в настоящото приложение съгласно член 8 от приложение I към Правилника за дейността.